

Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: *Pohádkový svět Maurice Maeterlincka: od nevyhnutelné Smrti ke hledání Štěstí*

Studijní obor: Teorie a dějiny divadla

Autor: Lukáš Křížek

Školitel: doc. Petr Christov, Ph.D.

Oponentka: Mgr. Alena Sarkissian, Ph.D.

Nezávisle na tom, co slibuje název práce Lukáše Křížka, rozbíhá se její obsah několika směry. Je politováníhodné, že ať se čtenář vydá kterýmkoli z nich, nedostane se mu hlubšího poznání žádného ze sledovaných problémů.

Název napovídá, že bychom mohli sledovat konstrukci pohádkového světa Maeterlinckových her, ovšem vágně formulovaný úvod tato naše očekávání nepotvrzuje. Dočkáme se jen příslibu, že „formou spíše ‚dramaturgických komentářů‘, nežli detailních rozborů, je výhodné chronologicky představit autorovo dílo, aby se v jeho kontextu snadněji pracovalo a orientovalo mezi případnými odkazy.“ Ve skutečnosti se nám na následujících 30 stránkách (z celkových 60) označených navíc nadpisem Divadlo Maurice Maeterlincka (byť se o divadelních kvalitách autor nijak nešíří) dostane textu, který bych snad mohla nejspíše označit jako subjektivně zabarvený popis děje Maeterlinckových dramát, v němž je kurzívou označeno několik slov, patrně aby autor naznačil, co považuje za pohádkové motivy. Bohužel předem není vysvětleno kritérium jeho výběru, a tak se celá tato pasáž pohybuje na velmi tekutých písčínách tušení, že bude celé čtenářovo úsilí, s nímž se prokousává vcelku dobře známými obsahy Maeterlinckových her, nakonec korunováno nějakým jasně formulovaným a snad i novým autorovým zjištěním. Nestane se tak. K obsahům dramát se navíc na následujících stranách autor vůbec nevztahuje.

Před následným popisem děje *Modrého ptáka* je čtenář překvapen pokusem o definici pohádkového dramatu na základě jediné publikace, a totiž Turečkovy studie *Žánrová charakteristika Pohádkového dramatu* (autor sice v seznamu literatury uvádí ještě Proppovu *Morfologii pohádky*, ta však na práci nezanechala viditelné stopy). Tato pasáž by jistě byla srozumitelnější, pokud by byla provázána s důkladnou analýzou uvedených Maeterlinckových textů z hlediska žánru pohádkového dramatu, případně bez ohledu na tento žánr, ale s využitím Proppovy metodologie analýzy pohádky. Podobná důkladná analýza Maeterlinckových dramát by navíc sama o sobě naprosto vyhovovala požadavkům na bakalářskou práci a znamenala by i viditelný přínos právě k maeterlinckovské dramaturgii ve vztahu k dětskému publiku. To, že se Lukáš Křížek omezí na povrchní poznámky, vidím jako závažný problém.

Následující kapitola věnovaná Modrému ptáku pak čtenářské tápání ještě graduje: popis děje VI. aktu Modrého ptáka se volně přelévá do jakéhosi dramaturgického předpoknutí k této hře. To je dosti rozmlžené, neboť analýza dramatu v rámci odborného textu, ať již je to analýza literární nebo dramaturgická, by se patrně neměla jako k závěru uchýlovat k tvrzení ze s. 42, že „děj není návodný, neponouká konkrétně, ale (po)ukazuje, (po)odhaluje a nabízí. Nechává recipienta ten svět prozkoumat a vytvořit si v něm svůj vlastní. S jinými a novými významy.“ Je přirozené se tázat, jakých jiných a nových významů se drama dotýká a jaké prostředky k tomu používá.

Velmi záhy autor prchá k otázce věkové kategorie diváků Modrého ptáka. Tu hodlá zodpovědět analýzami rozhlasové inscenace této hry a tří jejích divadelních úprav. Vágní pojem „divadelní úprava“ volím proto, že zatímco v případě Pavlíčkovy rozhlasové verze a snad i v případě pojednání o Bindzárově úpravě je čtenáři vcelku jasné, že autor provádí popis textové úpravy (pojem analýza by vyžadoval více soustavné interpretační práce a méně popisu toho, co lze slyšet i ze záznamu), v případě Morávkovy úpravy není zcela zřejmé, zda se jedná o analýzu jeho textové úpravy, nebo zda se autor místy neuchyluje i k analýze inscenace - srv. slova na s. 50: „Inscenace není určená dětem, ani k nim nemíří.“ Mezi textovou úpravou a analýzou inscenace se pak nejasně balancuje zejména při rozboru Modrého ptáka, jak byl uveden v Národním divadle v r. 2015.

Ani závěr práce nepřináší to, co čtenář od závěru očekává, ale stává se jakýmsi dovětkem, který má suplovat to, co se do předchozího textu nevešlo – začíná se operovat jakousi směsí poznatků o divadle pro děti, citují se dosud necitované práce (Mýtus divadla pro děti Aleny Urbanové) a aniž by se zhodnocovalo cokoli o pohádkovém světě Maurice Maeterlincka, otevírá se otázka zobrazování smrti v divadle pro děti. Autor dochází k závěru, který dnes již myslím nikdo nezpochybňuje a nepovažuje za diskutabilní: „V současné době by Maeterlinckovo téma smrti nemělo být překážkou“ (s. 64).

Práce Lukáše Křížka jako by se tedy skládala z náčrtů hned několika studií: studie o modifikacích pohádkových motivů v dramatech Maurice Maeterlincka, studie o dramaturgických možnostech dramatu Maurice Maeterlincka v divadle pro děti a studie věnující se analýze českých inscenací Modrého ptáka. Právě toto autorovo tčkaní a nepřesně vymezené téma způsobilo, že práce nepřinesla žádné podstatně nové poznatky v kterékoli z vyjmenovaných oblastí a neprokázala pro mne ani autorovy schopnosti důkladné odborné práce. To je pro mne dvojnásob velké zklamání, protože ze svých pedagogických setkání s Lukášem Křížkem na seminářích a přednáškách vím, že je schopen dalece lepších analytických výkonů, než jaké předkládá ve své bakalářské práci.

Práce navíc trpí i nedostatky v oblasti ryze formální: namísto tabulek bych očekávala v textu jejich výklad, zarážejí i neobratné formulace, které prostou věc zaobalují do éterických formulací blížících se reflexivní lyrice (srv. např. s. 18, poslední odstavec oddílu Slepci; autor se v první části jaksi mívá diskurzem žánru bakalářské práce), zbytečné jsou pak nedostatky v oblasti interpunkce (převážně jde o nadměrné užívání čárek). Práci hodnotím z uvedených důvodů stupněm dobře.

Ve Slaném 14. 6. 2017